

Bardu kommune
Postboks 401
9365 Bardu

12. januar 2018

Dette brevet sendes på vegne av: Harstad Turlag, Troms Turlag, Naturvernforbundet Troms, 4H Troms, Troms Krets av Norges KFUK-KFUM Speidere, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Troms Orienteringskrets, Nordnorsk Botanisk Forening, Norges Turmarsjforbund Troms, Troms Fylkeskystlag, Framtiden i Våre Hender Nord, Tromsø Casting- og Fluefiskerforening

Klage på forskrift om kommunalt løypenett for snøskuter i Bardu kommune

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms er kjent med at Bardu kommune i kommunestyremøtet 06.12.2017 i sak 17/76 vedtok; *Forskrift om kommunalt løypenett for snøskuter i Bardu kommune*.

FNF Troms påklager Bardu kommunes vedtak i sak om *Forskrift om kommunalt løypenett for snøskuter i Bardu kommune* gjeldene § 2 punkt 2. n) «*Fra Toppen langs isen inn til båthavna og videre over vatnet til hovedløype 2a*» og punkt 3. Ostu – Leina, med unntak av 3.1 løype for næringsformål. FNF Troms anmoder om oppsettende virkning for Bardu kommune sitt vedtak.

FNF Troms viser til tidligere uttalelser i saken datert [11.01.2016](#) og [21.11.2017](#), samt tidligere klage datert [31.08.2016](#).

Bakgrunn for klage

Klagen fremmes med bakgrunn i kriteriene for fastsetting av snøskuterløyper jf. § 4a i *Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag* om hensynet til friluftsliv og naturmangfold. Her heter det blant annet at «*ved fastsetting av løypene skal kommunen ta særskilt hensyn til støy og andre ulemper for friluftslivet*», samt «*kommunen skal også ta hensyn til naturmangfold, bolig- og hytteområder, landskap, kulturminner og kulturmiljø og sikkerheten for dem som kjører og andre*». FNF Troms kan ikke se at friluftslivinteressene og naturmangfold er tilstrekkelig ivaretatt og redegjort for i løype 3. Ostu – Leina.

Klagen fremmes også med bakgrunn i saksbehandlingsfeil, da flere nye løyper ble vedtatt på kommunestyremøtet uten å ha vært på offentlig høring og uten at det har blitt gjennomført en konsekvensutredning av disse. Dette gjelder løype 2 n) på Altevatt «*Fra Toppen langs isen inn til båthavna og videre over vatnet til hovedløype 2a*», samt to nye stikkløyper på Leinavatt til Lappbukta og Maisabukta på løype 3. FNF Troms kan heller ikke se at naturmangfoldlovens prinsipper i §§ 8-12 er tilstrekkelig vurdert i beslutningen, slik § 7 fordrer.

Deler av vedtaket om forskrift ble fattet i strid med rådmannens vurderinger. Dersom administrasjonens forslag til vedtak ikke følges, må det stilles strengere krav til en selvstendig begrunnelse fra det folkevalgte organet. FNF Troms kan ikke se at dette er tilfellet i denne saken.

Forum for
natur og friluftsliv
Troms

FNF Troms, Holtvegen 66, Pb. 2284, 9269 Tromsø
troms@fnf-nett.no / 4141 7339
www.fnf-nett.no/troms
Ogr.nr.: 996 197 786

Friluftsliv

FNF Troms viser til tidligere uttalelser for nærmere beskrivelse av de store friluftslivskvalitetene rundt Leinavatn. Fylkeskommunen og fylkesmannen har også beskrevet dette på en god måte tidligere. I friluftskartleggingen er hele området langs vannet i retning mot Altevatn verdsatt som «svært viktig», mens områdene inn mot svenskegrensa er verdsatt som «viktig». I Stortings prop 35L oppfordres kommunene å ta et spesielt hensyn til friluftslivet og at snøscooterløypene ikke bør legges i spesielt viktige eller viktige friluftslivsområder jf. kartleggingen. Det understrekes også at kommunene bør holde store, sammenhengende vinterfriluftsområder frie for snøskuterløyper. Motorferdselloven sier klart at hensynet til friluftslivet skal stå i en særstilling.

FNF Troms er kjent med brevutvekslingen mellom fylkesmennene og Klima- og miljødepartementet høst 2017 angående lokalt skjønn og friluftslivsområder. Kommunen har mulighet til å benytte skjønn og etter konkrete vurderinger og avveininger kunne komme med så tungtveiende argumentasjon at hensynet til friluftsliv i enkelte tilfeller måtte kunne vike. FNF Troms vil presisere at kommunens skjønn likevel er ikke et trumfkort som til enhver tid kan tilsidesette hensynet til svært viktige verdier for friluftsliv og naturmangfold. Motorferdseloven må likevel opprettholdes og de særlige hensyn til friluftsliv og naturmangfold vektlegges. I tilfellet for Leinavatn er mange av natur- og friluftorganisasjonene av den klare oppfatning at de store verdiene i området ikke gir rom for etablering av skuterløype. Kommunen er gitt tillitt med et handlingsrom for å etablere rekreasjonsløyper, men har også et tydelig ansvar for å ivareta store sammenhengende områder for tradisjonelt friluftsliv.

Bardu kommune argumenterer i hovedsak for å åpne løype 3 med at det vil virke positivt på muligheten til å utøve friluftsliv gjennom økt tilgjengelighet. FNF Troms mener mulighetene for å kombinere ski og skuterturer er godt ivaretatt med det omfattende løypenettet på Altevatnet. En kan alltid argumentere med at enhver ny skuterløype vil åpne nye turområder for de som har med seg ski på skuteren. Det er likevel viktig med en differensiering, og FNF Troms mener løype 3 i vesentlig grad vil komme i konflikt med viktige nasjonale og regionale interesser som tradisjonelt friluftsliv, jf. rundskriv T-2/16. Leinavatn har en helt annen tilgjengelighet og karakter enn omliggende skuterfrie områder og er således av særlig viktighet for ikke-motoriserte friluftaktiviteter.

Bardu kommune nevner den lokale friluftstradisjonen med gjensidig respekt mellom ulike brukere av naturen. Dette er svært viktig og FNF Troms støtter opp om dette. Det er viktig å jobbe for at det ikke utvikler seg en unyansert svart/hvitt holdning både hva gjelder skuterbruk og rekreasjonsløyper. Klagen uttrykker ikke noen prinsipiell motstand mot rekreasjonsløyper, men retter seg mot løypa over Leina og om prosessen. Organisasjonene har ingen innvendinger til at brorparten av løypene i Bardu omgjøres fra isfiskeløyper til rekreasjonsløyper, noe som gjør at langt flere kan ta dem i bruk. Løype 1, 2 og 4 vil gi rike muligheter i et omfattende løypenett til å kombinere skuterkjøring, isfiske, skigåing m.m. FNF Troms vil trekke fram at flere av våre tilsluttede organisasjoner tidvis benytter snøskutere til nyttekjøring som å transportere ved til hytter o.l. Blant annet har Troms Turlag inngått samarbeid med skuterforeninger en rekke steder i fylket for å kunne løse sine driftsoppgaver. Det er ønskelig å bygge opp om dette gode samarbeidet videre. Et balansert syn på skuterbruk er viktig for FNF Troms.

FNF Troms ønsker likevel å formidle synspunktene til en rekke organisasjoner og brukere som ønsker å ivareta Leina som det svært viktige friluftsområdet for tradisjonelt vinterfriluftsliv som det er i dag. Stillhet og ro er en nøkkelkvalitet, noe som vanskelig lar seg harmonere med åpning av en rekreasjonsløype for snøskuter i dette området. Den vedtatte fartsreduksjonen fra 70 km/t til 40 km/t synes ikke tilstrekkelig som avbøtende tiltak. Andre avbøtende tiltak som kjøreforbud to dager i uka, samt mellom kl 23:00 – 06:00, er tatt ut av forskriften av kommunestyret. Dette er også med på å svekke de tradisjonelle friluftinteressene, og vitner ikke om at friluftslivet blir gitt det særlige hensynet som loven fordrer.

Økt sikkerhet er et annet argument som benyttes for etablering av skuterløype over Leina, da området er uten mobildekning og krevende værmessig. FNF Troms stiller seg spørrende til denne argumentasjonen da snøskuterkjøring også medfører risiko for uhell og ulykker. En skuterløype vil også kanalisere flere folk inn i området som ikke nødvendigvis har med tilstrekkelig utstyr for en nødsituasjon da tidsbruk og terskel for å

komme seg inn i området blir sterkt avkortet. En bør forvente at personer på ski e.l. i området i utgangspunktet har med nødvendig utstyr for å klare seg, samt for å tilkalle hjelp om uhell skulle inntreffe.

Naturmangfold

I vedtaket er hensynet til naturmangfold hovedsakelig begrunnet med at det vedtatte løypenettet ble redusert i forhold til den opprinnelige forskriften, fra 38 til 16 km. Det nevnes at det ikke vil være negative konsekvenser på naturmangfoldet, da lokal erfaring og tradisjonskunnskap viser at støy fra snøskuter ikke påvirker dyrelivet negativt. Det vises også til forskningsrapporten fra Reimers mfl. I 2003 at kjøretøy ikke skremmer viltet like mye som personer som går til fots eller på ski. FNF vil presisere at det i samme forskningsrapport kommer klart fram at villrein reagerer på snøskutertrafikk. Resultatene viste at villrein oppdaget snøskuteren først og at frykt- og fluktavstand var nokså lik.

En rekke andre forskningsrapporter viser stress og negativ påvirkning på dyr og fugler ved motorisert ferdsel. FNF Troms ønsker å vise til en svensk rapport («*Terrängkörningens påverkan på djurlivet*», litteraturstudie av Mirja Lindberget och Anna Skarin, Naturvårdsverkets rapport 6622/2014) som sammenstiller forskning om terrengkjøring og påvirkning på dyrelivet internasjonalt. Rapporten oppsummerer med at alle kildene konstaterer at terrengkjøring har «någon typ av negativ effekt», med snøskutere som relativt mest forstyrrende. De viser til dyrelivets negative energibalanse om vinteren, pga begrenset næringstilgang parallelt med at forstyrrelser medfører større (uønsket) aktivitet og dermed økt energibehov, at gjentatte forstyrrelser fortrenger dyrene fra de foretrukne beiteplassene og dermed kan innvirke negativt på kondisjon og reproduksjon mm.

Bardu kommune må også ta i betraktning at åpning for snøskuter i de verdifulle områdene fører til en annen brukerfrekvens og vil kunne endre mønster i tid og sted hvor folk befinner seg. Dette vil avvike både i hastighet og omfang ut fra hva som er tilfellet når folk beveger seg til fots/ski o.l. i området. Påvirkningen vil som nevnt også inntreffe en tid på året da dyr og fugler har knapt med ressurser. Den reduserte løypedistansen som utgjør 16 km er likevel betydelig i et tilnærmet urørt område som Leinavatn, og fra planlagt ende av løype 3 er det kun tre kilometer til et omfattende svensk løypenett. Dette gjør at villmarksområdet nærmest punkteres og sumeffektene for sammenhengende støyfrie områder øker.

I «*Forskrift for bruk av motorkjøretøy i utmark og på islagte vassdrag i spesielt sårbare områder, Bardu kommune, Troms, FOR-1995-02-02-147*» er et stort areal rundt Altevatn og Leinavatn klassifisert som sårbare områder. Områdene er gjennom forskriften underlagt restriktive retningslinjer for kommunens håndtering av motorferdsel. Området har viktige økologiske funksjoner for en rekke sårbare arter av nasjonal interesse. Mange av disse er arealkrevende og har behov for nettopp den grad av sammenhengende villmarkspregende områder en finner i indre deler av Bardu i dag. Av artene som må tas i betraktning kan nevnes blant annet fjellrev, jerv, bjørn, gaupe, kongeørn, snøugle, li- og fjellrype, hare og elg.

FNF Troms mener det er svært viktig at nøkkelområdene rundt Leina ivaretas videre framover og beholdes ufragmentert og uforstyrret. En snøskuterløype over Leinavatn vil også påvirke viktig biologisk mangfold i områdene rundt, særlig da løypa vil gå i åpent landskap. Dyrelivet vil også bli mest påvirket i den sårbare tiden da vinterens reserver er på et lavmål. Skuterløypene vil med stor sannsynlighet også bidra til større trafikk og aktivitet i området. Det er betydelig risiko for store negative konsekvenser for nasjonalt og regionalt viktig naturmangfold.

En skuterløype over Leinavatn vil påvirke landskap og villmarksområder. Området vil endre karakter og verdien som et stort sammenhengende villmarksområde vil forringes. Større sammenhengende villmarksområder og «det stille rom», som i dag innebefatter Leina, begynner å bli en knapphetsressurs også i europeisk sammenheng. For ytterligere verdier knyttet til naturmangfold viser vi til fylkesmannen sine uttalelser.

FNF Troms mener at Bardu kommunes vurdering om at en etablering av løype 3 ikke har noen påvirkning av naturmangfold ikke er tilstrekkelig begrunnet. FNF Troms kan ikke se at naturmangfoldlovens prinsipper

i §§ 8-12 er tilstrekkelig vurdert i beslutningen, slik § 7 fordrer. Dette er å betegne som saksbehandlingsfeil.

Saksbehandlingsfeil

FNF Troms påpeker at å vedta nye løyper som ikke er utredet eller har vært på høring er å betrakte som saksbehandlingsfeil. Rådmannen opplyste også om dette i forkant av kommunestyrets avgjørelse. Motorferdsloven § 4a, 3. ledd forutsetter at forslag til forskrift om snøscooterløyper sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn, etter de prosedyrer som er gjelder for kommuneplanens arealdel etter plan- og bygningsloven § 11-14. Tre av de vedtatte løypene var ikke inkludert i høringen. Etter motorferdsloven § 4a, 6. ledd skal kommunen før løypene sendes på høring også «*utrede virkningen løypene vil ha for friluftsliv og naturmangfold i influensområdet*», noe som ikke ble gjort for de tre nye løypene.

FNF Troms mener det er avgjørende at gode medvirknings- og kunnskapsprosesser opprettholdes. Det er med denne bakgrunn at de tre nye løypene påklages. Den nye løypa 2 n) på Altevatt «*Fra Toppen langs isen inn til båthavna og videre over vatnet til hovedløype 2a*», er i seg selv ikke en stor sak for natur- og friluftsfaglige organisasjonene. Det er det prinsipielle knyttet til prosess som medfører at denne inkluderes i klagen. Ut over dette er det løype 3, med unntak av næringsløypa, som FNF Troms har natur- og friluftsfaglig stor interesse av.

Konklusjon

FNF Troms mener at intensjonen med lovendringen i motorferdsloven ikke er å tillate fornøyelseskjøring i store, sammenhengende villmarksområder med stor verdi for friluftsliv og naturmangfold, slik Bardu kommune har gjort gjennom løype 3. Løype 1, 2 og 4 er langt mindre konfliktfulle og burde tilfredsstillende ønsket om fornøyelseskjøring. Det er avgjørende med grundige og godt forankrede prosesser knyttet til etablering av kommunale løypenett for rekreasjonskjøring. Prosessen i Bardu synes forhastet og vedtaket fra kommunestyremøtet 06.12.2017 har saksbehandlingsfeil både knyttet til prosess, begrunnelse og manglende vurdering av naturmangfoldloven. Bardu kommune er den første kommunen som vedtar rekreasjonsløyper for snøskuter i Troms, og avgjørelsene forventes å sette presedens framover. Dette gjør saken særlig viktig. Ryddig og lovmessig saksbehandling er avgjørende, og vi vil trekke fram at det ofte er vanskeligere å reversere nye traseer enn det er å åpne dem. Vedtakene må gjøres helhetlig, kunnskapsbasert og de store natur- og friluftsverdiene må få den særstillingen de etter loven skal ha.

Med bakgrunn i kriteriene for fastsetting av snøskuterløyper jf § 4a i *Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag* om hensynet til friluftsliv, samt saksbehandlingsfeil, påklager FNF Troms vedtaket til Bardu kommune om oppretting av løyper for snøskuter i § 2 punkt 2. n) og punkt 3. Ostu – Leina, med unntak av 3.1 løype for næringsformål, jfr. *Forskrift om kommunalt løypenett for snøskuter i Bardu kommune*. FNF Troms anmoder om oppsettende virkning for Bardu kommune sitt vedtak.

FNF Troms ønsker Bardu kommune lykke til i videre saksgang og har tillit til at natur- og friluftsfaglige interesser blir ivaretatt.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Troms

Eivind Høstmark Borge
Fylkeskoordinator
FNF Troms

Kopi: Fylkesmannen i Troms, Troms Fylkeskommune